ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ 631

ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΛΛΟΦΥΛΩΝ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Οὐδεμία ἴσως ἄλλη πόλις τῆς Εὐρώπης ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τοσοῦτον πλῆθος καὶ τοσαύτην ποικιλίαν σχολείων (ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς) ὅσην ἡ Θεσσαλονίκη. Ἡ αἰτία τούτου εἶναι, νομίζομεν, εἰς πάντας καταφανής. Αἱ πολιτικαὶ περιπέτειαι τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων καὶ αἱ κρατοῦσαι ἐν Μακεδονίᾳ, ἧς κέντρον περιφανὲς εἶναι ἡ πόλις αὕτη, φυλετικαὶ συνθῆκαι ἐδημιούργησαν καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν σχολείων, τὰ ὁποῖα ἐπιχειροῦμεν νὰ καταγράψωμεν ἐνταῦθα, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν σχολείων τῆς κρατούσης φυλῆς, τῶν τουρκικῶν.

Α΄) ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ

1) **Ἰδαδιὲ** (Προπαρασκευαστικὴ Σχολή).—Τὰ Ἰδαδιὲ ἱδρύθησαν, τὰ πλεῖστα, πρὸ εἰκοσαετίας περίπου ἐπὶ τοῦ νῦν Σουλτάνου (1), ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἐκπαίδευσις ἔλαβεν, ὡς γνωστόν, παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐπίδοσιν μεγάλην. Ἱδρύθησαν δὲ εἰς τὰς πρωτευούσας τῶν Νομῶν καὶ σκοποῦσι κυρίως τὴν μόρφωσιν διοικητικῶν ὑπαλλήλων. Οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῶν δικαιοῦνται νὰ καταλάβωσι θέσεις διοικητικάς, νὰ διορισθῶσι δὲ καὶ δόκιμοι ὑπάλληλοι εἰς ὅλα τὰ ἐν Κωνπόλει Ὑπουργεῖα ἄνευ ἐξετάσεων. Τὰ Ἰδαδιὲ συντηροῦνται ὑπὸ τοῦ δημοσίου.

Τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἰδαδιὲ ἱδρύθη πρὸ 21 ἐτῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Χαμηδιὲ πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν τῆς πόλεως. Ἐνταῦθα ὑψοῦται τὸ μεγαλοπρεπέστατον κατάλευκον οἰκοδόμημα τοῦ Σχολείου τούτου, ἐν ᾧ λειτουργεῖ, μακρόθεν ὁρώμενον καὶ περίοπτον.

Μαθητὰς δὲ ἔχει ἐσωτερικοὺς μὲν 300—οἱ ἐσωτερικοὶ μαθηταὶ πληρώνουσιν ὡς δίδακτρα ἅμα καὶ τρόφιμα λίρας ὀθωμανικὰς 12 ἐτησίως—, ἐξ ὧν 150 ὡς ἄποροι οὐδὲν πληρώνουσιν. Οἱ δὲ ἐξωτε-

1) Ἐγράφοντο ταῦτα κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1908.

Μακεδ. Ἡμερ. 1910

ρικοὶ ἀνέρχονται εἰς 230 καὶ φοιτῶσιν ὅλοι ἀνεξαιρέτως δωρεάν. Ὥστε ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἀνέρχεται εἰς 530. Ἐκ τούτων 93 εἶνε Χριστιανοὶ (Ἕλληνες 41, Βούλγαροι 38, Σέρβοι 14), ἅπαντες ἐσωτερικοί. Εἰς τούτους δέον νὰ προστεθῶσι καὶ 2 Ἕλληνες ἐξωτερικοί. Φοιτῶσι δὲ εἰς τὸ Ἰδαδιὲ καὶ 4 Ἑβραῖοι ἐσωτερικοί, 6 δὲ ἐξωτερικοί.

Διευθυντὴς τοῦ Σχολείου εἶναι ὁ Φαὴκ Ἐφφέντης, ἀπόφοιτος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σχολῆς τοῦ Γαλατᾶ Σεράϊ, ὅστις ἔχει ὡς ὑποδιευθυντὴν τὸν Σαὴτ Ἐφφέντην. Τὸ λοιπὸν διδάσκον προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἐξ 20 διδασκάλων καὶ καθηγητῶν τακτικῶν — τουτέστι διαιτωμένων ἐντὸς τοῦ Σχολείου, ἐπιτηρούντων δὲ καὶ τοὺς μαθητὰς — καὶ ἐκτάκτων (ἔκτακτοι καθηγηταὶ καλοῦνται οἱ μὴ κατοικοῦντες ἐν τῷ Σχολείῳ καὶ μὴ ἔχοντες καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν μαθητῶν ὡς καθῆκον). Ξέναι γλῶσσαι διδάσκονται ἡ Γαλλική, ἡ Ἑλληνική, ἡ Βουλγαρική. Ἐκ τῶν δύο τελευταίων ἡ μία κατ' ἐκλογὴν εἶναι ὑποχρεωτική.

Τὸ Πρόγραμμα τοῦ Ἰδαδιέ, διῃρημένον εἰς 7 τάξεις, εἶναι περίπου ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν ἡμετέρων γυμνασίων. Περιέχει δ' ὅμως πρὸς τούτοις τὸ μάθημα τῆς Γεωπονίας (Γεωργικαὶ Γνώσεις), ὡς καὶ Στοιχεῖά τινα τῆς νομικῆς Ἐπιστήμης, χρήσιμα εἰς τοὺς ἀποφοίτους, οἵτινες διορίζονται διοικητικοὶ καὶ ὑπουργικοὶ ὑπάλληλοι, τῆς Πολιτικῆς οἰκονομίας, τῆς Μηχανικῆς καὶ τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας.

Αὐξάνει δὲ τοσοῦτον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τοῦ Σχολείου τούτου, ὥστε ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ δι' ἐγγράφου της πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας συνιστᾷ καὶ πάλιν τὴν εὔρυνσιν τοῦ πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐπὶ τὸ εὐρύτερον διασκευασθέντος οἰκοδομήματος τῆς Σχολῆς.

2) **Ῥουσδιὲ** (ἡμιγυμνάσιον). — Τὰ Ῥουσδιὲ εἶναι κυβερνητικὰ Σχολεῖα, ἱδρυθέντα ἐπὶ τοῦ Σουλτὰν Ἀζίζ. Λειτουργοῦσι δὲ εἰς τὰς πρωτευούσας τῶν διοικήσεων (Μουτεσαριφλικίων) καὶ ἔχουσι συνήθως 5 τάξεις. Λειτουργοῦσι δὲ ἐν Μακεδονίᾳ Ῥουσδιέ, πλὴν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ ἐν Σέρραις, καὶ ἐν Δράμᾳ, περιλαμβάνοντα 5 τάξεις. Οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῶν δικαιοῦνται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν ἕκτην τάξιν τοῦ Ἰδαδιὲ τῶν Νομῶν.

Καὶ εἰς τὰς ἕδρας τῶν ὑποδιοικήσεων (Καζάδων) λειτουργοῦσιν ἐπίσης Ῥουσδιέ, ἅτινα δ' ὅμως περιέχουσι μόνον 4 τάξεις. Ἔχουσι

δὲ καθόλου τὰ Σχολεῖα ταῦτα πρόγραμμα ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν 5 (4) ταξίων τῶν Ἰδαδιέ.

Τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ῥουσδιὲ λειτουργεῖ παρὰ τὸ Τζαμίον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐν τῷ Ἰσὰκ Πασιᾶ Μαχαλεσσῆ. Ἔχει δὲ ἐξαι-

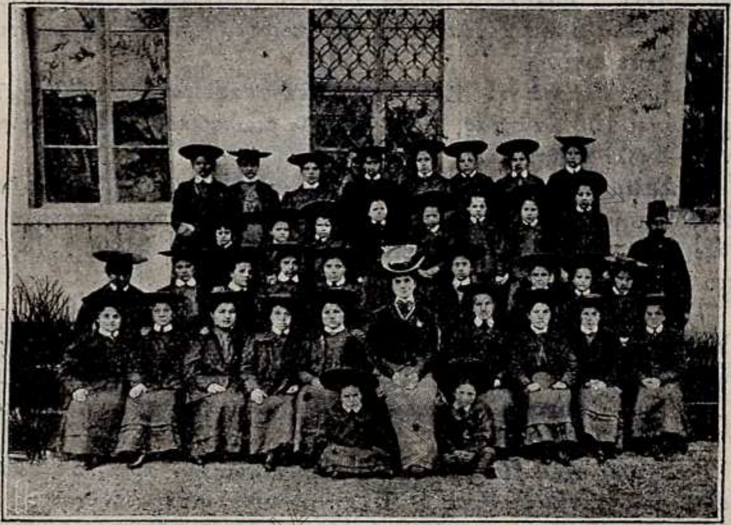

Ἑλληνικὸν Οἰκοτροφεῖον θηλέων Θεσσαλονίκης.

ρετικῶς μόνον 3 τάξεις καὶ μαθητὰς ὅλους ἐξωτερικοὺς 93, ἐκ τῶν ὁποίων 5 εἶνε Χριστιανοί.

3) ***Τετζαρὲτ Μεκτεμπῆ*** (Ἐμπορικὸν Σχολεῖον). — Τὸ Σχολεῖον τοῦτο ἵδρυσεν ὁ Ῥαμῆ Μπέης, ὅτε Γενικὸς Διοικητὴς τοῦ Βιλαετίου Θεσσαλονίκης ἦτο ὁ Χασὰν Φεχμῆ Πασσᾶς. Λειτουργεῖ ἐν τῇ Συνοικίᾳ τοῦ Τσαοὺς Μοναστήρ. Εἶναι πλήρης ἀστικὴ σχολὴ μετὰ δύο ἀνωτέρων ἐμπορικῶν τάξεων. Ἔχει δηλονότι ἐν τῷ συνόλῳ τάξεις 8, ἢ κατ' ἄλλην εἴδησιν 9. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 124, ἐξ ὧν 34 ἐσωτερικοί. Καθηγητὰς καὶ διδασκάλους ἔχει ἐν τῷ συνόλῳ 20.

4) ***Δαροὺλ Μουαλιμὶν*** (Διδασκαλεῖον). — Λειτουργεῖ ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Τσαοὺς Μοναστήρ, σκοπεῖ τὴν μόρφωσιν δημοδιδα-

σκάλων, ἔχει μαθητὰς 55 καὶ διευθυντὴν τὸν Ἰσμαὴλ Μπαχὴρ ἐφφέντην.

5) ***Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ τῶν Ὀρφανῶν*** (Σελανὶκ Χαμηδιὲ Μεκτεμπῆ Σαναῆ τ. ἔ. τῶν τεχνῶν).—Ἱδρύθη πρὸ 32 ἐτῶν καὶ δέχεται ὡς μαθητὰς κυρίως ὀρφανοὺς Ὀθωμανοὺς ἀλλὰ καὶ Χριστιανούς. Διδάσκεται δὲ ἐν αὐτῷ ἡτυπογραφία, ἡ λιθογραφία, ἡ ξυλουργική, ἡ ὑφαντική, ἡ ὑποδηματοποιΐα, ἡ ραπτικὴ καὶ ἡ λεπτουργική.

Λειτουργεῖ παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Νεκροταφεῖον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἔχει 155 μαθητάς, ἐξ ὧν 9 μόνον ἐξωτερικούς. Ἡ φοίτησις ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ εἶναι πενταετής.

6) ***Σελιμιὲ*** (Σελίμιον Σχολεῖον, οὕτω καλούμενον ὡς κείμενον πλησίον τοῦ Τζαμίου Σελιμιέ).—Εἶναι ἀστικὴ σχολή, περιέχουσα τάξεις 8 καὶ μαθητὰς 100, ἐξ ὧν 15 σπουδάζουσι δωρεάν. Ἱδρύθη πρὸ 14 ἐτῶν.

7) ***Χαμηδιέ.***—Κεῖται παρὰ τὸ Διοικητήριον καὶ πλησίον τοῦ Γιλὰν Μερμὲρ (Μαρμάρινος ἀρχαία στήλη) καὶ εἶναι παρθεναγωγεῖον. Μαθητρίας ἔχει 100, ἱδρύθη δὲ ἐπὶ τοῦ νῦν Σουλτάνου.

8) ***Ἰνὰς Ῥουσδιὲ Μεκτεμπῆ.***— Παρθεναγωγεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσι 176 μαθήτριαι.

9) ***Σχολὴ Ἀλῆ Πασιᾶ.***—Εἶναι ἀρρεναγωγεῖον ἅμα καὶ παρθεναγωγεῖον, κεῖται δὲ παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Νεκροταφεῖον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ εἶναι τετρατάξιος Δημοτικὴ Σχολὴ ἔχουσα 154 μαθητὰς καὶ 134 μαθητρίας.

10) ***Σχολὴ Μουσταφᾶ Πασσᾶ*** (Παρὰ τὸ Τζαμίον Μουσταφᾶ Πασσᾶ). — Εἶναι δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων καὶ θηλέων, ἔχουσα 75 μαθητὰς καὶ 84 μαθητρίας.

11) ***Ῥαβδάϊ Σιμπιὰν*** (Κῆπος Παίδων). — Κεῖται παρὰ τὸν Λευκὸν Πύργον καὶ πλησίον τῆς ἐνορίας τῆς Ἁγίας Τριάδος, εἶναι δὲ Δημοτικὴ Σχολὴ ἔχουσα 96 μαθητὰς καὶ 130 μαθητρίας.

12) ***Γιαδιγκιὰρ Χαμηδιέ.***—(Ἐνθύμιον τοῦ Χαμίτ). Εἶναι Δημοτικὴ σχολὴ παρὰ τὸ Τσαοὺς Μοναστήρ, ἔχουσα 142 μαθητρίας καὶ 117 μαθητάς.

13) ***Σχολεῖον Ζιχνῆ Πασσᾶ.***—Κεῖται πλησίον τοῦ ΓεδῆΚουλέ, εἶνε δημοτικὴ Σχολὴ καὶ ἔχει 220 μαθητὰς καὶ μαθητρίας.

14) ***Ὀσμανιὲ Μεκτεμπῆ.***—Εἶναι δημοτικὴ σχολὴ ἀρρένων καὶ θηλέων, ἔχουσα 66 μαθητὰς καὶ 148 μαθητρίας.

15) ***Σχολὴ Χασὰν Φεχμῆ Πασσᾶ.***— Ἱδρυτὴς τῆς Σχολῆς ταύ-

της εἶνε ὁ ἐξ οὗ φέρει τὸ ὄνομα τέως Βαλῆς Θεσσαλονίκης Χασὰν Φεχμῆς, ὁ 300 λίρας διὰ τὴν ἵδρυσιν αὐτῆς χορηγήσας. Εἶνε δημοτικὴ σχολὴ θηλέων καὶ ἔχει 160 μαθητρίας.

16) ***Χαδικάη 'Ιρφάν*** (Κῆπος γνώσεων) — Νηπιαγωγεῖον μετὰ 68 νηπίων.

17) ***Τσιναρλῆ 'Ιπτιταγῆ Μεκτεμπῆ*** (Νηπιαγωγεῖον Τσιναρλῆ). — Ἔχει νήπια 77 ἄρρενα καὶ 55 θήλεα.

18) ***'Ακτσὲ Μὲς Τσὶτ Μεκτεμπῆ*** (Σχολὴ τοῦ τεμένους 'Ακτσέ). — Νηπιαγωγεῖον ἔχον 60 παῖδας καὶ 172 κοράσια.

19) ***Καλέ-ι-Μπαλᾶ.*** — Μετὰ 65 παίδων καὶ 40 κορασίων.

20) ***Νομικὴ Σχολή.*** — Ἱδρύθη μόλις πρὸ ὀλίγων μηνῶν καὶ σκοπεῖ κυρίως τὴν μόρφωσιν ὑπαλλήλων διοικητικῶν καὶ πρὸ πάντων δικαστικῶν, ὧν ἔχουσιν ἀπόλυτον ἀνάγκην οἱ Νομοὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἰδίᾳ δὲ οἱ τρεῖς τῆς Μακεδονίας Νομοί.

Εἰς τὴν νομικὴν Σχολὴν δικαιοῦνται νὰ καταταχθῶσιν, ἄνευ ἐξετάσεων, οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ 'Ιδαδιὲ καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀπόφοιτοι τοῦ Γυμνασίου μετ' εὐδόκιμον δοκιμασίαν εἰς τὸ μάθημα τῆς Τουρκικῆς ἀλληλογραφίας (Κιταπέτ). Λειτουργεῖ δὲ ἐν τῷ Διοικητηρίῳ καὶ ἔχει φοιτητὰς 365, ἐξ ὧν 5 Βούλγαροι καὶ 10 Ἕλληνες.

Διευθυντὴς αὐτῆς διωρίσθη ὁ 'Αζμῆ Μπέης. Καθηγητὴς δ' αὐτῆς εἶναι ὁ Χακήμ, Πρόεδρος τῶν 'Εφετῶν, Θρησκευτικὸς ὑπάλληλος τῶν Τούρκων, διδάσκων κληρονομικὸν δίκαιον, ὁ Τεφὴκ Μπέης, δικηγόρος (εἰσαγωγὴν δικαίου καὶ ποινικόν), ὁ 'Ατὴλ Μπέης (οἰκογενειακὸν δίκαιον), ὁ Σερμὲτ ἐφφέντης, δικηγόρος (διεθνὲς) καὶ ὁ Νουρρῆ Μπέης, πρῶτος Γραμματεὺς τοῦ Χιλμῆ πασσᾶ (τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ) (διοικητικόν).

21) ***'Αστυνομικὴ Σχολή.*** — Τῆς Σχολῆς ταύτης τὰ μαθήματα ἤρχισαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος 'Ιανουαρίου ἐν οἰκοδομήματι πρὸς τοῦτο ἱδρυθέντι παρὰ τοὺς στρατῶνας.

Διευθυντὴς αὐτῆς εἶναι ὁ Bureau Μπέης (Βέλγος ἀξιωματικὸς ἐν ὑπηρεσίᾳ τουρκικῇ).

Ἡ Σχολὴ ἔχει δύο τάξεις. 'Εν τῇ μιᾷ ἐξ αὐτῶν κατατάσσονται οἱ θέλοντες νὰ γίνωσιν ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ οἱ προωρισμένοι νὰ γίνωσιν ἀστυνόμοι ἢ ὑπαστυνόμοι.

Τὰ μαθήματα διαρκοῦσι μόνον πέντε μῆνας. Ἕνεκα τούτου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους θὰ ἀπολυθῶσιν οἱ μαθηταὶ αὐτῆς (15 ἀστυνόμοι καὶ 50 ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι).

Οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς διαιτῶνται ἐντὸς αὐτῆς δαπάνῃ τοῦ κράτους, λαμβάνουσι δὲ καὶ μισθὸν 300 Γρ. κατὰ μῆνα.

22) ***Πρακτικὴ Γεωργικὴ Σχολὴ*** (***Χαμηδιὲ Ζιραὰτ ἀμελιγιὰτ Μεκτεμπῆ***). — Λειτουργεῖ 2 ½ ὥρας μακρὰν καὶ Νοτιοανατολικῶς τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ φοίτησις παρέχεται δωρεὰν καὶ εἶναι τριετής. Πληρώνεται μάλιστα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ μισθὸς μηνιαῖος 10 γροσίων εἰς τοὺς μαθητάς.

Διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Σουὰτ Μπέη.

Μαθητὰς ἔχει περὶ τοὺς 80, ἐξ ὧν 18 Ἕλληνες.

23) ***Σχολὴ Χωροφυλακῆς (Ζαντάρμα Μεκτεμπῆ).*** – Λειτουργεῖ παρὰ τοὺς στρατῶνας πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως. Ἐπόπτης αὐτῆς εἶναι Γερμανὸς ταγματάρχης. Ἔχει μαθητὰς 140. Φοίτησις ἑξάμηνος.

24) ***Στρατιωτικὴ Σχολή (Μεκτεμπῆ Ἰδαδιὲ βέ Ρουσδιὲ Ἀσκερὶ τ.ἔ. Γυμνάσιον καὶ Ἀστικὴ Σχολὴ Στρατιωτική).*** — Λειτουργεῖ παρὰ τὸ Διοικητήριον, ἱδρύθη δὲ πρὸ 22 ἐτῶν. Ἔχει 5 τάξεις (2 τοῦ Γυμνασίου καὶ 3 ἀντιστοιχούσας πρὸς τὰς 3 ἀνωτέρας τάξεις ἀστικῆς Σχολῆς).—Σκοπὸς αὐτῆς εἶναι νὰ παράσχῃ γνώσεις ἐγκυκλοπαιδικάς, νὰ μεταδώσῃ δὲ συγχρόνως καὶ γνώσεις στρατιωτικάς, ὥστε οἱ τελειόφοιτοι αὐτῆς φοιτῶντες τρία ἀκόμη ἔτη εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν Κων)πόλεως ἐξέρχονται καὶ κατατάσσονται εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἀξιωματικοί.

Ἔχει μαθητὰς 144 καὶ ἀποφοιτήσαντας μέχρι τοῦδε καὶ καταταχθέντας εἰς τὸν στρατὸν 450.

25) ***Φεϊζιὲ Μεκτεμπῆ (Σχολεῖον Φεϊζιέ).***—Εἶναι ἰδιωτικὴ Σχολὴ τῶν Ντονμέδων (οὕτω καλοῦνται ἐν Θεσσαλονίκῃ οἱ ἐξ Ἑβραίων Τοῦρκοι), ἱδρυθεῖσα πρὸ 24 ἐτῶν κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς Δημοτικὴ Σχολὴ μὲ 5 τάξεις καὶ μὲ Νηπιαγωγεῖον, ἔπειτα δὲ ὡς Ἀστικὴ Σχολὴ μὲ 7 τάξεις καὶ μὲ 2 Γυμνασιακάς.

Τὸ Φεϊζιὲ εἶναι διῃρημένον εἰς τὸ τμῆμα τῶν ἀρρένων μετὰ μαθητῶν 430 καὶ εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον μετὰ μαθητριῶν 270 (705 ἐν τῷ συνόλῳ).

Ἱδρυτὴς καὶ διευθυντὴς αὐτοῦ εἶναι ὁ Μουσταφᾶ Τεφφὴκ Ἐφφέντης.

Ἐν τῇ Σχολῇ λειτουργεῖ καὶ Τμῆμα Ἐμπορικόν, ἱδρυθὲν πέρυσιν, ἐκ δύο τάξεων, ἐν αἷς φοιτῶσι μόνον 8 μαθηταί, ἐξ ὧν ὁ εἷς χριστιανός.

26) ***Τερεκκῆ Μεκτεμπῆ (Σχολεῖον Προόδου).***—Καὶ τοῦτο

εἶναι ἰδιωτικὴ σχολή, ἱδρυθεῖσα πρὸ 28 ἐτῶν, εἶναι δὲ πλήρης Ἀστικὴ Σχολὴ μετὰ 3 γυμνασιακῶν τάξεων.

Διαιρεῖται εἰς ἀρρεναγωγεῖον, ἔχον δέκα τάξεις καὶ εἰς παρθεναγωγεῖον μὲ 7 τάξεις. Λειτουργεῖ δὲ παρὰ τὸ Κασιμιὲ (Τζαμίον τοῦ Ἁγ. Δημητρίου). Μαθητὰς ἔχει ἐξωτερικοὺς μετὰ πληρωμῆς (ἀπὸ 5 ἕως 10 φράγκα κατὰ τριμηνίαν) 230, ἄνευ δὲ πλη-

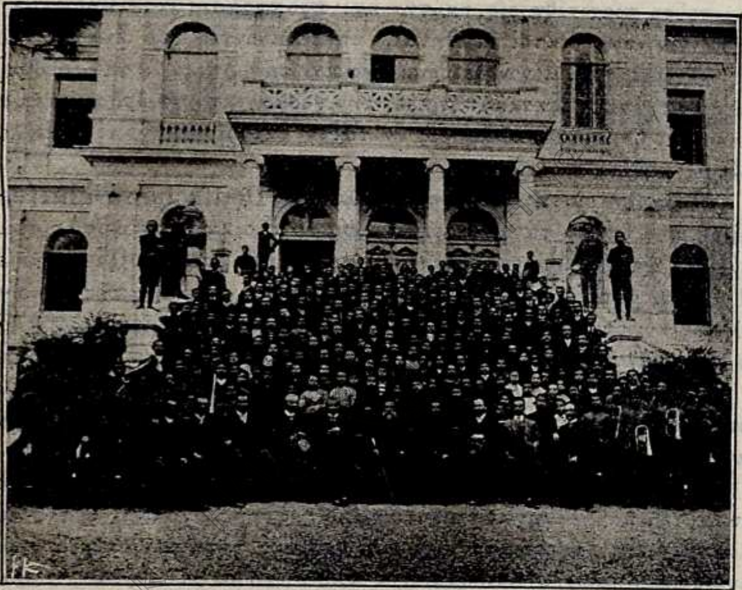

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ρωμῆς 36, οἰκοτρόφους 21 (ἐξ ὧν 4 χριστιανοί), ἤτοι ἐν τῷ συνόλῳ 287.

Ἐν δὲ τῷ παρθεναγωγείῳ φοιτῶσιν ἐφέτος μαθήτριαι πληρώνουσαι 218, ἄνευ δὲ πληρωμῆς 49, ἤτοι 267. Ἐκ τούτων 7 εἶναι χριστιαναί.

Σημειωτέον ὅτι τὸ Τερεκκῆ διατηρεῖ καὶ παράρτημα (Ἀστικὴν Σχολὴν) ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Ἁγ. Τριάδος, ἐν ᾧ φοιτῶσι μαθηταὶ μόνον 58.

Β') ΣΧΟΛΕΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

1) ***Γερμανικὴ Σχολὴ*** (Deutsche Schule). — Ἡ σχολὴ αὕτη ἱδρύθη κυρίως χάριν τῶν τέκνων τῶν ὑπαλλήλων τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων τῷ 1888. Ἦτο δὲ πλήρης Ἀστικὴ Σχολὴ μέχρι τοῦ σχολ. ἔτους 1904 — 05, περιέχουσα 8 τάξεις. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προσετέθη εἰς ταύτην καὶ προπαρασκευαστικὴ σχολή, εἰς ἣν γίνονται δεκτοὶ μαθηταί, ὑπερβαίνοντες τὸ ἔνατον ἔτος τῆς ἡλικίας των, μόνον δὲ ξένοι (χάριν τῶν ὁποίων καὶ ἱδρύθη), ἵνα τὸ ταχύτερον ἐξασκῶνται πρὸς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν, κατατάσσονται δὲ μετὰ ταῦτα εἰς ἣν τάξιν ἐπιτρέπουσιν αἱ καθόλου γνώσεις των.

Ἡ σχολὴ συντηρεῖται ὑπὸ Συλλόγου (Deutscher Schulverein), τοῦ ὁποίου τὰ μέλη ἐκλέγουσι τὸ διοικητικὸν αὐτῆς συμβούλιον, ἀποτελούμενον κατὰ μὲν τὸ σχολ. ἔτος 1904—05 ἐξ 11 μελῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι πάντοτε ὁ ἱερεὺς τῆς εὐαγγελικῆς κοινότητος, καὶ εἷς ἔμπορος, Γερμανὸς ὑπήκοος, κατὰ δὲ τὸ λῆξαν σχολ. ἔτος 1906—07, μόνον ἐξ 8. Κατὰ τὴν ἐκλογὴν δὲ τοῦ συμβουλίου λαμβάνεται πάντοτε φροντίς, ὥστε τὰ μέλη αὐτοῦ κατὰ τὸ ἥμισυ μὲν νὰ εἶναι Γερμανοί, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ Αὐστριακοί.

Τὸ συμβούλιον συνεδριάζει ἅπαξ τοῦ μηνός. Εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ παρακάθηται καὶ ὁ διευθυντὴς τῆς σχολῆς, ὅστις εἰς ὅλα τὰ διεξαγόμενα κατὰ τὰς συνεδριάσεις ζητήματα ἔχει συμβουλευτικὴν μόνον ψῆφον. Πρόεδρος τοῦ συμβουλίου κατὰ τὸ παρελθὸν σχολ. ἔτος 1906]07 ἦτο ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων, γραμματεὺς δὲ ὁ ἀρχιμηχανικὸς καὶ προϊστάμενος τοῦ ἐργαστηρίου τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων, ταμίας ὁ γενικὸς γραμματεὺς τῆς Τραπέζης Θεσσαλονίκης.

Πόρους ἡ σχολὴ ἔχει τὰς συνδρομὰς τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου—ἕκαστον μέλος πληρώνει κατ' ἔτος ὡς συνδρομὴν μίαν λίραν Τουρκίας —, τὰς προαιρετικὰς προσφορὰς ἢ δωρεὰς — τῷ 1904]05 αἱ προαιρετικαὶ προσφοραὶ ἀνῆλθον εἰς 4,180 γρ., τῷ 1905]06 εἰς 4,205, τῷ 1906]07 εἰς 7,029—, τὰς εἰσπράξεις ἐκ χοροῦ, διδομένου ὑπὲρ τῆς σχολῆς κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον τοῦ ἔτους—ἐκ τοῦ χοροῦ τοῦ δοθέντος ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Ὀλυμπίων τῇ 8]21 Ἰανουαρίου 1907 ὑπὲρ τῆς σχολῆς εἰσεπρά-

χθησαν 193 ½ λίραι Τουρκίας, ἐνῷ ἐκ τοῦ χοροῦ τοῦ παρελθόντος ἔτους 1905]06 εἰσεπράχθησαν 162 ½ —, τὰ δίδακτρα — οἱ καταταςσόμενοι εἰς τὴν προπαρασκευαστικὴν σχολὴν ξένοι (μὴ Γερμανοὶ) πληρώνουσιν 20 φράγκα κατὰ μῆνα. — Ὡς δὲ μανθάνομεν ἐκ τῆς λογοδοσίας, τῆς ἀναγνωσθείσης τῇ 3]16 Μαρτίου 1907, τοῦ προέδρου τοῦ λήξαντος σχολ. ἔτους, ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἔδωκεν εἰς τὸν Σύλλογον χορήγημα ἐξ 9,187 ½ γροσίων καὶ ἡ Γερμανικὴ 8,025 γροσίων, ἐξ ὧν 2,750 (500 μάρκα) πρὸς ἵδρυσιν Γυμναστηρίου.

Ἐδαπανήθησαν δὲ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῆς σχολῆς τῷ 1904]05 112,297,42 γρ., τῷ 1905]06 142,067,50 γρ., τῷ δὲ 1906]07 144,159 γρ.

Τὸ προσωπικὸν τῆς σχολῆς ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ διευθυντοῦ, ἐκ 4 διδασκάλων καὶ 6 βοηθῶν διδασκάλων, διδασκόντων ξένας γλώσσας, ἤτοι τὴν νέαν ἑλληνικὴν (ὁ κ. Λάζαρος Ἀντωνιάδης, καθηγητὴς ἐν τῷ ἡμετέρῳ γυμνασίῳ), τὴν ἀγγλικήν, τὴν τουρκικήν, τεχνικά τινα μαθήματα, πλὴν τῶν ἐν τῷ προγράμματι περιεχομένων, τὰ ἐργόχειρα (ὑπὸ δεσποινίδος).

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ τρία τελευταῖα σχολ. ἔτη παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς. Τῷ 1904]05 ἐνεγράφησαν μαθηταὶ 100, μαθήτριαι δὲ 60, ἤτοι 160 ἐν τῷ συνόλῳ (Ἐκ τούτων Ἕλληνες ἦσαν 25, ἐξ ὧν τρεῖς τέκνα Ἑλλήνων ὑπηκόων, Βούλγαροι 3, Ἰταλοὶ 10, Ἀλβανοὶ 2, Τοῦρκοι 11 — ὑπήκοοι δὲ ὀθωμανοὶ ἐν τῷ συνόλῳ 68 —)· κατὰ δὲ τὸ 1905]6 ἐνεγράφησαν μαθηταὶ μὲν 98, μαθήτριαι δὲ 54, ἤτοι 152 (ἐκ τούτων Ἕλληνες ἦσαν 26 — ὑπήκοοι Ἕλληνες 2 — Βούλγαροι 4, Τοῦρκοι 15, Ἰταλοὶ 11, Ἀλβανοὶ 2, Ἀρμένιοι 4 — ὑπήκοοι δὲ ὀθωμανοὶ ἐν τῷ συνόλῳ 67 —)· κατὰ δὲ τὸ 1906]7 ἡ σχολὴ ἐνέγραψε μαθητὰς μὲν 95, μαθητρίας δὲ 65, ἤτοι 164 (Ἕλληνες 28, ἐξ ὧν ὑπήκοοι Ἕλληνες 4, Βούλγαροι 6, Τοῦρκοι 16, Ἰταλοὶ 10, Ἀλβανοὶ 2, Τοῦρκοι ὑπήκοοι ἐν τῷ συνόλῳ 64).

Τὰ μαθήματα ἀρχίζουσι τακτικώτατα κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Σεπτεμβρίου, αἱ δὲ θεριναὶ διακοπαὶ περίπου μετὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Ἰουλίου (κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον). Μέχρι δὲ τοῦ 1904]5 πρῴην μαθηταὶ τῆς σχολῆς περὶ τοὺς 42 προσελήφθησαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν σιδηροδρόμων, ἐξ ὧν 7 ἢ 8 Ἕλληνες.

Προσθέτομεν ἐν τέλει, ὅτι τὰ μέλη τοῦ σχολικοῦ Συλλόγου

(τοῦ συντηροῦντος τὴν σχολὴν) βαίνουσι σὺν τῷ χρόνῳ ἐλαττούμενα, ἀφοῦ κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1904]5 ἀνήρχοντο εἰς 85, κατὰ τὸ 1905]6 εἰς 76, κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν σχολ. ἔτος 1906]7 εἰς 72. Τὴν ἐλάττωσιν ταύτην ἀναφέρει ὁ πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς σχολῆς ἐν τῇ λογοδοσίᾳ αὐτοῦ τῆς 3]16 Μαρτίου 1907.

2) ***Ἀνωτέρα Γερμανικὴ σχολή*** (Deutsche höhere Schule). —Σκοπὸς τῆς σχολῆς ταύτης, ἱδρυθείσης κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον, εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς Γερμανικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας.

Ἱδρύθη ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ παροικίας τῇ συνδρομῇ τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἐχορήγησε χάριν τῆς σχολῆς ταύτης ἐπίδομα 1000 μάρκων. Διευθυντὴς αὐτῆς εἶναι κληρικὸς Γερμανός, διδάσκαλος δὲ ἡ κυρία αὐτοῦ καὶ μία ἄλλη, κληθεῖσα ἐπὶ τούτῳ ἐκ Γερμανίας.

Μαθητὰς καὶ μαθητρίας ἔχει νῦν ἡ σχολὴ περὶ τοὺς 30, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ Ἕλληνες.

Πλησίον τῆς σχολῆς ταύτης λειτουργεῖ καὶ παρεκκλήσιον τῶν Λουθηρανῶν διαμαρτυρομένων.

Γ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΙΤΑΛΙΚΑ

Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις διατηρεῖ οὐκ ὀλίγα σχολεῖα πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἰταλίας καὶ εἰς πάσας σχεδὸν τὰς ἠπείρους τοῦ κόσμου. Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐν ᾧ ἑδρεύει ἰδία ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, ὡς προέδρου, ἐκ τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου τούτου καὶ ἐξ ἄλλων ἐξόχους κατεχόντων διοικητικὰς θέσεις ἐν Ἰταλίᾳ. Ἔχουσι δὲ τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐπιθεωρητὰς 6, ὑπαγομένους εἰς τὴν δικαιοδοσίαν γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ. Ἐν ἑκάστῃ δὲ πόλει ἢ χώρᾳ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τῶν σχολείων τούτων ἔχει ἰδία ἐπιτροπή, ἧς πρόεδρος εἶναι ὁ πρόξενος (ἢ πρεσβευτὴς) τῆς Ἰταλίας.

Τοιαῦτα σχολεῖα, συντηρούμενα ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως, ἐν Ἑλλάδι λειτουργοῦντα, εἶναι ἐν Κερκύρᾳ τρία, ἐν Πάτραις ἓν καὶ ἐν Ἀθήναις ἕν.

Πλὴν τούτων λειτουργοῦσι πολλαχοῦ τοῦ κόσμου καὶ ἄλλα ἰταλικὰ σχολεῖα, ἅτινα λαμβάνουσιν ἐπιχορήγησίν τινα, μικρὰν

ἢ μεγάλην, παρὰ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως. Τοιαῦτα ἔχομεν ἐν Ἑλλάδι οὐκ ὀλίγα. Ἐν Λαυρίῳ, ἐπὶ παραδείγματι, λειτουργοῦσιν ἰταλικὰ σχολεῖα δύο, ἐπιχορηγούμενα ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως, ὧν τὸ ἓν εἶναι τῆς ἰταλικῆς παροικίας τῆς πόλεως ταύτης, τὸ δὲ ἕτερον, ἀρρένων, ἱδρύθη ἢ συντηρεῖται ὑπὸ τοῦ Σερπιέρη. Ἰταλικὸν σχολεῖον λειτουργεῖ καὶ ἐν Ἐργαστηρίοις, ἐν παλαιᾷ Σύρῳ, ἐν Ἑρμουπόλει, ἐν Πάτραις, ἔνθα λει-

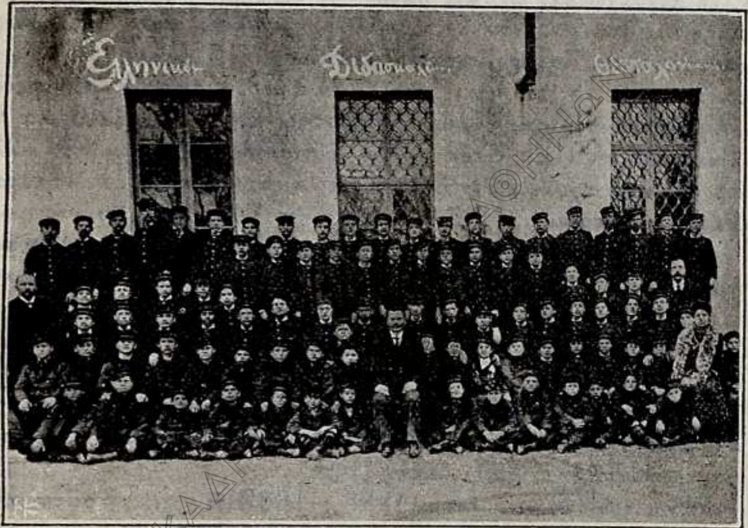

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΥΠΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

τουργεῖ πλὴν τούτου καὶ ἄλλη δημοτικὴ σχολὴ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως συντηρουμένη, ἐν Τήνῳ, ἐν Ζακύνθῳ.

Πλεῖστα εἶναι τὰ Ἰταλικὰ σχολεῖα καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, τὰ λαμβάνοντα παρὰ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν. Τὰ σχολεῖα ταῦτα σκοποῦσιν ἀναμφιβόλως τὴν κράτυνσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος παρὰ τοῖς ἐκεῖ ἐγκατεστημένοις μετανάσταις.

Τὰ λαμβάνοντα παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν σχολεῖα εἶναι ἱδρύματα ἢ ἰδιωτῶν ἢ παροικιῶν ἢ εταιρειῶν ἰταλικῶν ἐκπαιδευτικῶν, ἑδρευουσῶν ἐν Ἰταλίᾳ. Οἴκοθεν δὲ νοεῖται, ὅτι ἡ διοί-

κησις τῶν σχολείων τούτων δὲν εἶναι πανταχοῦ ἢ ὅλων ἡ αὐτή, ποικίλει δὲ ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα ὄχι ἰταλικὰ σχολεῖα διδάσκεται ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα, ἅτινα διὰ τοῦτο λαμβάνουσι παρὰ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως ἐπιχορήγησίν τινα (ἐν Χανίοις τῆς Κρήτης, ἐπὶ παραδείγματι, ἐν τῷ Κρητικῷ Λυκείῳ, ἐν τῷ Γυμνασίῳ, ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Χωροφυλακῆς ἄλλοτε, ἐν τῷ ὀθωμανικῷ Γυμνασίῳ Χανίων, ἐν τῇ νυκτερινῇ σχολῇ τῆς αὐτῆς πόλεως). Ἐν Τουρκίᾳ δέ, ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ταῖς παρὰ τὴν Μεσόγειον χώραις τῆς Ἀφρικῆς πλεῖστα εἶναι τὰ λειτουργοῦντα ἰταλικὰ σχολεῖα, κυβερνητικὰ καὶ μή. Καὶ κυβερνητικὰ μὲν εἶναι (ἐν Τουρκίᾳ) : ἐν Κωνσταντινουπόλει 8, ἐν Ἰωαννίνοις 2, ἐν Σκόδρᾳ τῆς Ἀλβανίας 5, ἐν Αὐλῶνι 3, ἐν Δυρραχίῳ 3, ἐν Βηρυττῷ 4, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 6, ἐν Καΐρῳ 8, ἐν Πόρτ-Σαΐτ 3. Ἐν Τύνιδι δὲ λειτουργοῦσιν ἀνώτερα ἰταλικὰ σχολεῖα, ἰσόβαθμα καὶ ὁμότιμα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς καὶ ἐν Τριπόλει τῆς Βαρβαρίας καὶ ἐν Σμύρνῃ.

Τὰ δὲ λαμβάνοντα παρὰ τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν σχολεῖα ἐν Τουρκίᾳ εἶναι ἐπίσης πλεῖστα καὶ σχεδὸν καθ' ὅλας τὰς χώρας αὐτῆς.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ σχολεῖα ἰταλικά, ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς Κυβερνήσεως συντηρούμενα, εἶναι :

1) Ἡ ***πρακτικὴ καὶ ἐμπορικὴ σχολὴ Οὐμβέρτος Α'***, εἰς ἣν εἶναι προσηρτημένον καὶ κλασικὸν τμῆμα, ὡς καὶ μουσεῖον ἐμπορικὸν καὶ ἀξιόλογος βιβλιοθήκη.

Μέχρι τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1888—1889 ἡ σχολὴ αὕτη ἦτο ἰδιωτική· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἐποπτείαν αὐτῆς ἀνέλαβεν ἡ ἰταλικὴ Κυβέρνησις.

Ἡ σχολὴ αὕτη συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς ἰταλικῆς γλώσσης ἐν Θεσσαλονίκῃ. Οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῆς κατέλαβον θέσεις εἰς ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, ἢ ἀνέλαβον δημοσίαν ὑπηρεσίαν.

Τὸ χορηγούμενον ὑπὸ τῆς σχολῆς ταύτης δίπλωμα παρέχει τὸ δικαίωμα τῆς κατατάξεως, ἄνευ ἐξετάσεως, εἰς ἀνωτέραν ἐμπορικὴν σχολὴν τῆς Ἰταλίας καὶ εἶναι ἰσότιμον πρὸς τὸ διδόμενον ὑπὸ πρακτικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς ἐν Ἰταλίᾳ. Παρέχει πρὸς τούτοις τὸ δικαίωμα τῆς κατατάξεως εἰς Λύκειον κλασικὸν ἰταλικόν.

Μαθήματα διδασκόμενα ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ εἶναι ἡ ἰταλική,

ἡ τουρκική, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ γλῶσσα, τὰ μαθηματικά, αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ἡ ἱστορία τοῦ ἐμπορίου καὶ ἡ γεωγραφία, ἡ πολιτικὴ οἰκονομία, στοιχεῖα ἀστικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ δικαίου, ἰχνογραφία, καλλιγραφία, γυμναστικὴ καὶ λογιστική, ἔχει δὲ καὶ τὸ μάθημα τῆς πρακτικῆς ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἀσκήσεως, δι' ἧς οἱ μαθηταὶ πρακτικῶς διδάσκονται τὴν ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν καὶ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις ἐν γένει.

Ἐν τῷ κλασικῷ τμήματι διδάσκεται καὶ ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ ἡ λατινική.

Ἡ τουρκική, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ διδάσκονται εἰς ὅλας τὰς τάξεις.

Ἡ σχολὴ ἔχει καὶ βιβλιοθήκην πλουσίαν, ἥτις ἱδρύθη τῷ 1891 ὑπὸ τῶν καθηγητῶν καὶ τινων ἐξεχόντων τῆς ἰταλικῆς παροικίας ἀνδρῶν, συνεπληρώθη δὲ μετὰ ταῦτα χάρις εἰς τὴν μέριμναν τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως. Κέκτηται δὲ πλὴν τῆς βιβλιοθήκης καὶ μουσεῖον ἐμπορικὸν καὶ συλλογὴν διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ὡς καὶ συλλογὴν ὀρυκτῶν.

Διὰ τὴν εὐδόκιμον αὐτῆς λειτουργίαν ἡ σχολὴ ἐτιμήθη διὰ χρυσοῦ μεταλλίου κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Τουρίνου (1898) καὶ κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Μιλάνου (1906).

Ἡ σχολὴ ἔχει τέσσαρας τάξεις, 9 δὲ καθηγητὰς καὶ διδασκάλους, πλὴν τοῦ διευθυντοῦ, ὅστις ἐτήσιον μὲν μισθὸν ἔχει 3,480 λίρας ἰταλικάς, ἀποζημίωσιν δὲ διὰ τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ διαμονήν του 1100 λίρας καὶ ἐπίδομα ἴδιον διὰ τὰ ἰδιαίτερα αὐτοῦ ὡς διευθυντοῦ καθήκοντα 800 λίρας.

Ἐνεγράφησαν δὲ	μαθηταὶ	κατὰ τὸ	1902—3	98
»	»	»	1903—4	96
»	»	»	1904—5	96
»	»	»	1905—6	100
»	»	»	1906—7	102

2) ***Βασιλικὴ σχολὴ τῶν ἀρρένων.*** Αὕτη ἔχει διδασκάλους 10 καὶ διευθυντήν.

Περιλαμβάνει 5 τάξεις. Οἱ τυχόντες τοῦ ἀπολυτηρίου αὐτῆς δικαιοῦνται νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν ἐμπορικὴν σχολὴν καὶ εἰς τὸ κλασικὸν τμῆμα αὐτῆς. Διδάσκεται δὲ ἐν αὐτῇ ἡ ἰταλική, ἡ ἀριθμητικὴ καὶ ἡ γεωμετρία, στοιχειώδεις περὶ ἐμπορίου γνώ-

σεις, ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία, τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου, στοιχειώδεις γνώσεις ἐκ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἡ καλλιγραφία, ἡ ἰχνογραφία, ἡ γυμναστική, ἡ γαλλικὴ γλῶσσα (εἰς ὅλας τὰς τάξεις), ἡ τουρκικὴ γλῶσσα (εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις), τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁμιλούμενον ἑβραϊκὸν ἰδίωμα κτλ. (ὧραι ἐργάσιμοι ἀπὸ τῆς 8—12 π. μ. καὶ ἀπὸ τῆς 1—4 μ. μ.) Τοσοῦτον δὲ ηὐδοκίμησε μέχρι τοῦδε τὸ σχολεῖον τοῦτο, ὥστε εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Τουρίνου (1898) ἔτυχε χρυσοῦ μεταλλίου, εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς Οὐδίνης μεταλείου ἀργυροῦ ἐπιχρύσου (1903) καὶ εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Μιλάνου (1906) μεταλλίου χρυσοῦ. Ἡ σχολὴ καὶ πρότερον λειτουργοῦσα, υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ κράτους τῷ 1888.

Ἐφοίτησαν δὲ ἐν αὐτῇ

τὸ	1902—3	μαθηταὶ	280
»	1903—4	»	248
»	1904—5	»	252
»	1905—6	»	263
»	1906—7	»	281

3) ***Βασιλικὴ δημοτικὴ σχολὴ θηλέων μετὰ τμήματος προσηρτημένου ἐπαγγελματικῶν μαθημάτων.***

Αὕτη ἔχει διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας μετὰ τῆς διευθυντρίας ἐν συνόλῳ 6.

Ἐν αὐτῇ ἐφοίτησαν	τὸ	1902—3	μαθήτριαι	120
	»	1903—4	»	159
	»	1904—5	»	170
	»	1905—6	»	113
	»	1906—7	»	180

4) ***Δημοτικὴ σχολὴ τῶν θηλέων καὶ νηπιαγωγεῖον.***

Αὕτη ἔχει μετὰ τῆς διευθυντρίας 4 διδασκαλίσσας. Νήπια δὲ εἶχε·

τὸ	1902—3	90
»	1903—4	100
»	1904—5	122
»	1905—6	84
»	1906—7	100.

Ἡ σχολὴ αὕτη ἑλκύει πολὺ τὰς συμπαθείας τῶν κατοίκων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ πρὸ πάντων τῶν καλυτέρων οἰκογενειῶν αὐτῆς, διότι καὶ καλῶς ὠργανωμένη εἶναι καὶ κατ' ἀρίστην μέθοδον λειτουργεῖ.

Ὀφείλονται δὲ τὰ καλὰ ταῦτα ἀποτελέσματα εἰς τὸ ἐξαίρετον προσωπικὸν αὐτῆς καὶ εἰς τὴν νοήμονα καὶ δραστήριον διευθύντριάν της.

Διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν ἐν τῷ Βιλαετίῳ Θεσσαλονίκης Ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Ἡ σχολὴ ἔχει πέντε τάξεις καὶ ἀσκεῖ τελείως τὰς μαθητρίας αὐτῆς εἰς τὴν ῥαπτικὴν καὶ εἰς τὸ κέντημα. Συχνάκις δὲ ἡ διευθύντρια αὐτῆς δίδει διαλέξεις, εἰς ἃς ἡ εἴσοδος εἶναι ἐλευθέρα, καὶ αἵτινες παρακολουθοῦνται ὑπὸ πολλῶν.

Ἱδρύθη τὸ 1888.

5) ***Μαθήματα ἑσπερινὰ ἰχνογραφίας.***

Τὰ μαθήματα ταῦτα ἱδρύθησαν ὑπὸ ἰδιώτου, συνεπικουρούσης τῆς ἰταλικῆς παροικίας, ἵνα δωρεὰν διδάσκωνται οἱ Ἰταλοὶ ἐργάται.

Τὰ μαθήματα ταῦτα παρηκολούθησαν

τὸ	1902—3	μαθηταὶ	80
»	1903—4	»	72
»	1904—5	»	77
»	1905—6	»	85
»	1906—7	»	40

Πλὴν τούτων ἐν Θεσσαλονίκῃ λειτουργεῖ καὶ

6) ***Ἡ δημοτικὴ σχολὴ τῶν θηλέων τῆς πριγκιπίσσης Ὑολάνδης.***

Ἡ σχολὴ αὕτη πρὸ δύο περίπου ἐτῶν ἦτο ἰδιωτική. Ἤδη συντηρεῖται ὑπὸ τῆς ἑταιρείας τοῦ Δάντη Ἀλιγιέρη, χορηγεῖ δὲ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐπίδομά τι ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις ὡς καὶ ἡ ἰταλικὴ ἐν Θεσσαλονίκῃ παροικία.

Εἰς αὐτὴν φοιτῶσιν ἰταλόπαιδες μόνον, τέκνα κατὰ τὸ πλεῖστον Ἰταλῶν ἐργατῶν, κατοικούντων εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Βαρδαρίου.

Οἱ πτωχοὶ μαθηταὶ τῆς σχολῆς ταύτης λαμβάνουσι δωρεὰν τὸ γεῦμα ἐν αὐτῇ.

Ἔχει διευθύντριαν καὶ τρεῖς διδασκαλίσσας.

Διδάσκεται δὲ πρὸς τούτοις ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα ὑποχρεωτικῶς ἐν τῇ σχολῇ τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, ἥτις λειτουργεῖ ἐν τῷ ἰταλικῷ νοσοκομείῳ καὶ ἥτις ἔχει μαθητὰς καὶ μαθητρίας 23, ὡς καὶ ἐν ἑτέρᾳ σχολῇ, συντηρουμένῃ ὑπό τινος ἀδελφῆς τοῦ ἐλέους, εἰς ἣν φοιτῶσι μαθηταὶ 50.

Εἰς τὰ ἰταλικὰ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα συγκαταλέγομεν καὶ τὰς ἰταλικὰς βιβλιοθήκας.

Βιβλιοθῆκαι ἰταλικαὶ ἱδρύονται ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἰταλίας καὶ ὑπὸ τῆς ἑταιρείας Δάντη Ἀλιγιέρη. Τοιαύτας ἔχει καὶ ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ δημοτικὴ σχολὴ θηλέων τῆς Πριγκιπίσσης Ὑολάνδης καὶ ἡ ἐμπορικὴ σχολή, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω.

Δ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

Διεθνὲς ἀγγλικὸν παρθεναγωγεῖον *(international Scool)*. Ἱδρύθη κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1907 ὑπὸ τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἑλλήνων Εὐαγγελικῶν, οἵτινες, 30 περίπου τὸν ἀριθμὸν ὄντες,

διατηροῦσι καὶ παρεκκλήσιον (παρὰ τὸ ἑλληνικὸν γυμνάσιον) (1) καὶ προστατεύεται ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ προξενείου. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆρχον τὰ μέσα πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ, ἐστάλη εἰς Ἀγγλίαν ἡ διευθύντρια αὐτοῦ, ἥτις εἶναι Ἀγγλίς, ἵνα συλλέξῃ παρ' ἰδιωτῶν ἐράνους.

Σκοπὸν ἔχει τὸ παρθεναγωγεῖον τοῦτο τὴν διάδοσιν τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης· διδάσκεται δ' ὅμως ἐν αὐτῷ καὶ ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ ἑλληνική, ἥτις ὅμως δὲν εἶναι ὑποχρεωτική.

Εἶναι δὲ περίπου ἡμιγυμνάσιον, ἔχει 5 τάξεις, 8 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας καὶ μαθητρίας 50, ἐξ ὧν Ἑλληνίδες 28, Βουλγαρὶς 1, Ἀρμένισσαι 3, Ἑβραῖαι 8, Τουρκὶς 1, Αὐστριακὴ 1 καὶ Ἰταλὶς 1.

Ἐν τῷ αὐτῷ παρθεναγωγείῳ δίδονται καὶ μαθήματα ἀγγλικῆς γλώσσης ἑσπερινά, εἰς ἃ συχνάζουσι καὶ 6 μαθηταὶ τοῦ ἡμετέρου γυμνασίου, 3 ἀξιωματικοὶ Τοῦρκοι, ὀλίγοι Ἑβραῖοι καὶ ἄλλοι. Οἱ μαθηταὶ οὗτοι εἶναι διῃρημένοι εἰς δύο τάξεις. Εἶναι δὲ ἐν τῷ συνόλῳ 45.

Προσθέτομεν ἐνταῦθα ὅτι μέχρι τοῦ παρελθόντος σχολ. ἔτους ἐλειτούργει (ἀπέναντι τοῦ ἑλληνικοῦ γυμνασίου) καὶ ἕτερον ἀγγλικὸν σχολεῖον τῆς Σκωτικῆς ἱεραποστολικῆς ἐκκλησίας, τὸ καλούμενον ***παρθεναγωγεῖον Γρόσμπερ***, ὅπερ προορισμὸν εἶχε τὸν προσηλυτισμὸν τῶν Ἑβραίων. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἀρχιραβῖνος Θεσσαλονίκης ἀπήτησεν ἐπιμόνως παρὰ τῶν γονέων, τῶν ὁποίων τὰ τέκνα ἐφοίτων εἰς τὴν σχολὴν ταύτην, νὰ ἀποσύρωσιν αὐτά, ἀφ' οὗ μία τῆς σχολῆς μαθήτρια Ἑβραία ἐδήλωσεν ὅτι θὰ προσέλθῃ εἰς τὸν χριστιανισμόν, ἡ σχολὴ μὴ ἔχουσα μαθητρίας ἐκλείσθη. Ἐν τῷ οἰκήματι τῆς σχολῆς ταύτης γίνεται νῦν κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ Σάββατον, εἰς ὃ προσέρχονται Ἰουδαῖοι πρὸ πάντων οὐκ ὀλίγοι.

Ε') ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ

Ἀμερικανικὴ γεωργικὴ σχολή. Ἡ σχολὴ αὐτὴ λειτουργεῖ πλησίον τῶν Καπουτσίδων (χωρίον πρὸς Α τῆς Θεσσαλονίκης καὶ

---

1) Ἕλληνες διαμαρτυρόμενοι ὑπάρχουν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπὸ τοῦ 1870, ἀφ' οὗ χρόνου ὠργανώθησαν εἰς ἐκκλησίαν.

ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν αὐτῆς) καὶ εἶναι κυρίως ὀρφανοτροφεῖον, ἐν ᾧ συντηροῦνται 18 βουλγαρόπαιδες. Ἱδρύθη τῇ πρωτοβουλίᾳ διδάκτορός τινος Ἄγγλου, ὅστις περιελθὼν τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ἀμερικήν, κατώρθωσε νὰ συλλέξῃ ἐράνους καὶ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ὀρφανιζομένων ἐκ τῆς πολιτικῆς ἀνωμαλίας βουλγαροπαίδων Μακεδόνων. Κατώρθωσε μάλιστα νὰ ἱδρύσῃ καὶ ἐπιτροπὴν ἐν Ἀμερικῇ, ἥτις συναθροίζει ἐράνους πρὸς συντήρησιν τῆς σχολῆς ταύτης.

Παρόμοιον σχολεῖον διατηροῦσιν οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ ἐν Μοναστηρίῳ. Ἐν γένει δὲ καθ' ὅλην τὴν Μακεδονίαν ὑπάρχουσι πολλαὶ εὐαγγελικαὶ ἀποστολαί, ὡς λέγονται, συντηροῦσαι 25 περίπου σχολεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσι 500 μαθηταί. Αἱ ἀποστολαὶ αὗται προστατεύονται ὑπὸ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ προξενείου τῆς Ἀμερικῆς.

ΣΤ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΓΑΛΛΙΚΑ

Ἡ Λαϊκὴ ἀποστολὴ διατηρεῖ ἐν Θεσσαλονίκῃ:

1) ***Λύκειον ἀρρένων.***

2) ***Σχολεῖον θηλέων.***

3) ***Ἐμπορικὴν σχολήν,*** ἱδρυθεῖσαν τῷ 1888 ὑπὸ τοῦ Guiraud.

Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν της ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ τῷ 1906, προήγαγε δὲ τοσοῦτον, ὥστε τῇ 1)13 Δεκεμβρίου 1907 τὰ σχολεῖα ταῦτα εἶχον 410 μαθητάς.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ γίνῃ λεπτομερὴς περὶ τῶν σχολείων τούτων λόγος, ἀνάγκη νὰ λεχθῶσιν ὀλίγα περὶ τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς, τῆς διατηρούσης ταῦτα.

Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ (mission laïque) εἶναι μεγάλη γαλλικὴ ἑταιρεία, τὴν ἕδραν αὐτῆς ἔχουσα ἐν Παρισίοις, ἥτις σκοπεῖ νὰ διαδώσῃ τὴν γαλλικὴν παίδευσιν εἰς τοὺς λαοὺς τῶν γαλλικῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν ξένων χωρῶν. Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ διὰ διατάγματος τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας ἀπὸ 7)21 Αὐγούστου 1997 ἀνεγνωρίσθη ὡς σωματεῖον δημοσίας ὠφελείας. Συντηρεῖ δὲ ἐν Παρισίοις διδασκαλεῖον καὶ συνεργάζεται μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Ἐν γένει ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις βοηθεῖ πολλαχῶς τὸ ἔργον τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς. Κατὰ τὸ παρελθὸν φθινόπωρον ἀπέστειλεν εἰς Τουρκίαν καὶ Ἀνατολὴν τὸν καθηγητὴν τῆς ἱστορίας ἐν Σορ-

δώνη καὶ πρόεδρον τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς, ἵνα μελετήσῃ τὴν κατάστασιν τῶν γαλλικῶν σχολείων τῶν χωρῶν τούτων. Οὗτος μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς Προῦσαν, εἰς Σμύρνην, εἰς Αἴγυπτον καὶ Συρίαν. Διελθὼν δὲ καὶ διὰ Θεσσαλονίκης ὡμίλησεν ἐν τῷ θεάτρῳ παρὰ τὸν Λευκὸν λεγόμενον Πύργον ἐνώπιον πολυπληθοῦς καὶ διεθνοῦς ἀκροατηρίου. Εἶπε δὲ μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ ἐπιδιώκει νὰ διαδώσῃ τὰς ἰδέας τῆς συγχρόνου Γαλλίας, τὴν ἐπιστημονικὴν μέθοδον τῆς ἐρεύνης καὶ τὰς ἐπιστη-

Διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν ἐν τῷ Βιλαετίῳ Μοναστηρίου Ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

μονικὰς γνώσεις, τὴν ἀνεκτικότητα, τὴν ὁμόνοιαν, τὴν ἀδελφότητα, τὴν φιλαλληλίαν, νὰ συντελέσῃ δὲ καὶ εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ. Ἡ λαϊκὴ ἀποστολή, προσέθηκεν ἐντόνως, ἀποφεύγει καὶ ἀποτροπιάζεται τὸν προσηλυτισμόν.

Πρὸς τούτοις ὁ πρόεδρος τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς ἐντολὴν εἶχε νὰ μελετήσῃ τὰς μεθόδους τῆς διδασκαλίας, τὰς ἐν χρήσει ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Ἐπανερχόμεθα νῦν εἰς τὰ τρία ἐν Θεσσαλονίκῃ γαλλικὰ σχολεῖα, ἅτινα ἔχει ὑπὸ τὴν προστασίαν της ἡ γαλλικὴ ἀποστολή.

Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἔχουσι γενικὸν διευθυντὴν ἀπόφοιτον τοῦ ἀνωτέρου διδασκαλείου τῶν Παρισίων καὶ ὑφηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων.

Διδάσκουσι δὲ εἰς αὐτὰ 36 καθηγηταί, ἐξ ὧν 22 ἔχουσι δίπλωμα ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως. Εἶναι δὲ ὑπάλληλοι τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἀπεσπασμένοι εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Θεσσαλονίκης τῇ ἐγκρίσει τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας τῆς δημοκρατίας.

Τὸ γαλλικὸν λύκειον σκοπεῖ νὰ παρασκευάσῃ τοὺς νέους ἐκείνους, οἵτινες θέλουσι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς ἐλευθέριον στάδιον, νὰ γίνωσι δηλαδὴ ἐπιστήμονες. Παρασκευάζει δ' ὅμως καὶ ἐμπόρους καὶ βιομηχάνους, οἵτινες θέλουσι νὰ λάβωσι μόρφωσίν τινα ἐγκυκλοπαιδικήν, ἀνωτέραν.

Τὸ λύκειον ἔχει 9 τάξεις. Ἐκ τούτων δύο εἶναι προπαρασκευαστικαί· τέσσαρες μετὰ τὰς δύο προπαρασκευαστικὰς ἀποτελοῦσι τὸν πρῶτον κύκλον ἐγκυκλίων σπουδῶν, τρεῖς δὲ ἄλλαι, αἱ αἱ ἀνώτεραι, τὸν δεύτερον κύκλον ἐγκυκλίων σπουδῶν.

Οἱ περατώσαντες τὸν πρῶτον κύκλον ἔχουσιν ἤδη γνώσεις ἀποτελούσας ὅλον τι πλῆρες. Ἀλλ' ἐὰν θέλωσι νὰ ἐπεκτείνωσιν ἀκόμη περισσότερον τὰς γνώσεις των, δύνανται ν' ἀκούσωσι καὶ τὰ μαθήματα τοῦ δευτέρου κύκλου ἐν τῷ λυκείῳ, ἢ καὶ ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι τῆς γαλλικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς (περὶ ἧς θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω).

Οἱ διακούσαντες τὰ μαθήματα τοῦ δευτέρου κύκλου λαμβάνουσιν ἀπολυτήριον. Μὲ τοῦτο ἐφωδιασμένοι, δικαιοῦνται νὰ ὑποστῶσιν ἐξετάσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἢ ἐν Ἀθήναις, — ἐξετάσεις δὲ μαθητῶν, περατωσάντων τὰ μαθήματα αὐτῶν ἐν γαλλικῷ λυκείῳ, γίνονται κατ' ἔτος ἐν Κων]πόλει καὶ ἐν Ἀθήναις,—καὶ ἐπιτυχόντες λαμβάνουσι δίπλωμα τελειοφοίτου, δυνάμει δὲ αὐτοῦ ἐγγράφονται εἰς ὅλα τὰ γαλλικὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ξένα Πανεπιστήμια.

Ἐν τῷ λυκείῳ διδάσκεται ἡ γλῶσσα καὶ ἡ φιλολογία ἡ γαλλική, ἡ γερμανικὴ καὶ ἡ τουρκικὴ (ἀμφότεραι ὑποχρεωτικαί), ἡ ἰταλική, ἡ ἀγγλική, ἡ ἑλληνικὴ κτλ. ὡς προαιρετικαί, ἠθικὴ (ἀντικαθιστῶσα τὸ ἱερὸν παρ' ἡμῖν μάθημα), μαθηματικά, φυσικά, χημεία, φυσικὴ ἱστορία, ἱστορία καὶ γεωγραφία, καταστιχογραφία, ἰχνογραφία, καλλιγραφία κτλ. Τὸ λύκειον δέχεται μόνον ἐξωτερικοὺς μαθητάς.

Ἐν τῷ λυκείῳ φοιτῶσιν ἐφέτος καὶ δύο Ἑλληνίδες.

Τὸ δὲ ***σχολεῖον τῶν θηλέων*** σκοπεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὰς τροφίμους αὐτοῦ μόρφωσιν γενικήν. Ταὐτοχρόνως ὅμως καταρτίζει καὶ νηπιαγωγοὺς καὶ διδασκαλίσσας. Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ προέβη ἤδη εἰς διαβήματα, ἵνα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο σχηματισθῇ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπή, ἥτις θὰ ἀπονείμῃ τοιαῦτα διπλώματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἔχωσιν οἷον καὶ τὰ ἐν Γαλλίᾳ κῦρος. Τάξεις τὸ σχολεῖον τοῦτο ἔχει 7, ἐξ ὧν αἱ δύο πρῶται εἶναι προπαρασκευαστικαί, αἱ μετ' αὐτὰς τρεῖς ἀποτελοῦσι τὸν πρῶτον κύκλον τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν, αἱ δὲ ὑπολειπόμεναι δύο τὸν δεύτερον, τὸν καὶ ἀνώτερον κύκλον, τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν.

Αἱ μαθήτριαι, αἱ περατώσασαι τὸν πρῶτον κύκλον, δικαιοῦνται νὰ ὑποστῶσιν ἐξετάσεις πρὸς ἀπόκτησιν διπλώματος νηπιαγωγοῦ. Τὸ δίπλωμα τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον εἰς ἐκείνας, αἵτινες περατώσασαι τὸν δεύτερον κύκλον ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀποκτήσωσι δίπλωμα διδασκαλίσσης.

Ἐν τῷ σχολείῳ διδάσκεται ἡ γαλλικὴ γλῶσσα καὶ ἡ φιλολογία, ἡ γερμανικὴ γλῶσσα (ὑποχρεωτική), ἡ τουρκική, ἡ ἀγγλικὴ κτλ. (προαιρετικαί), ἡ ἠθική, ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία, ἡ ὑγιεινή, ἡ οἰκιακὴ οἰκονομία, ἡ ἀριθμητική, αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ἡ μουσική, ἡ ἰχνογραφία, ἡ καλλιγραφία, ἡ κοπτική, τὸ κέντημα κτλ.

Ὅλαι αἱ μαθήτριαι εἶναι ἐξωτερικαί.

Εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο εἶναι προσηρτημέναι καὶ δύο τάξεις νηπιαγωγείου, εἰς ὃ γίνονται δεκτὰ παιδία ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας των.

Προσθέτομεν ἐνταῦθα ὅτι ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1908 τὸ λύκειον τῶν ἀρρένων, ὡς καὶ τὸ σχολεῖον τῶν θηλέων θὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν ἰδιοκτήτῳ ἐκπαιδευτηρίῳ, τὸ ὁποῖον ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ ἀνεγείρει ἐν τῇ συνοικίᾳ Χαμηδιὲ ἐπὶ θέσεως ἐξόχως καλῆς.

Ὁμιλοῦμεν νῦν καὶ περὶ τοῦ τρίτου ἐκπαιδευτηρίου, τοῦ συντηρουμένου ὑπὸ τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς, τῆς Ἐμπορικῆς σχολῆς.

Ἡ διδασκαλία ἐν τῷ σχολείῳ τούτῳ εἶναι διῃρημένη εἰς δύο κύκλους. Ἐν τῷ πρώτῳ, περιλαμβάνοντι 4 τάξεις, μεταδίδονται γνώσεις γενικαὶ καὶ δὴ τῆς γαλλικῆς γλώσσης, τῆς τουρκικῆς καὶ τῆς γερμανικῆς (ὑποχρεωτικῶν), τῆς ἀριθμητικῆς, τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῆς ἱστορίας, τῆς γεωγραφίας κτλ. Διδάσκεται δὲ πρὸς τούτοις, προαιρετικῶς, καὶ ἡ ἑλληνική, ἡ ἀγγλική, τὸ

ὑπὸ τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης ὁμιλούμενον ἱσπανικὸν ἰδίωμα κτλ.

Ὁ δεύτερος κύκλος περιλαμβάνει τρεῖς τάξεις, εἰς ἃς οἱ μαθηταὶ δέχονται μόρφωσιν ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικήν, διδάσκονται δὲ τὴν γαλλικήν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὴν γερμανικὴν (ὑποχρεωτικάς), τὴν ἑλληνικὴν κτλ. (προαιρετικάς), τὰ ἐμπορικὰ μαθηματικά, τὴν καταστιχογραφίαν καὶ τὴν λογιστικήν, ἐμπόριον, μεταφοράν, ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν (εἰς διαφόρους γλώσσας), ἐμπορικὴν νομοθεσίαν, γεωγραφίαν ἐμπορικήν.

Οἱ περατώσαντες τὸ ἔνατον ἔτος τῶν σπουδῶν εἶναι ἱκανοὶ μετ' ἐξέτασιν νὰ λάβωσι δίπλωμα. Ἔχουσι δὲ καὶ γνώσεις τοσαύτας, ὥστε νὰ δύνανται νὰ λάβωσι μέρος εἰς ἐπιχειρήσεις κερδοσκοπικάς, ἐμπορικάς, βιομηχανικάς, τραπεζιτικάς, ὡς καὶ θέσεις εἰς τὰς τραπέζας, τὰς λειτουργούσας ἐν τῇ χώρᾳ.

Ἀλλ' ὑπάρχει ἐν τῷ σχολείῳ τούτῳ καὶ **τάξις μεσάζουσα,** ἐν ᾗ κατατάσσονται ὅσοι δὲν ἔχουσι γνώσεις ἱκανὰς τῆς γαλλικῆς γλώσσης, κατατάσσονται δέ, ἀποπερατώσαντες αὐτήν, εἰς τὰς τάξεις τοῦ δευτέρου κύκλου.

Τέλος προσθέτομεν, ὅτι εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους προσηρτήθη καὶ μία τάξις νηπιαγωγείου, ἐν ᾗ γίνονται δεκτὰ παιδία ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀπὸ τοῦ 4ου ἔτους τῆς ἡλικίας των.

Φοιτῶσι δὲ ἐν τῷ ἐμπορικῷ σχολείῳ ἀνέκαθεν Ἕλληνες, ἐφέτος 13 ἐν συνόλῳ, Βούλγαροι δὲ 2 μόνον.

Ἄλλα σχολεῖα γαλλικά, λειτουργοῦντα ἐν Θεσσαλονίκῃ εἶναι τὰ ἑξῆς:

4) ***Σχολὴ τῶν Φρέριδων****(Ecole de Saint Vincent de Paul).*

Ἡ Σχολὴ αὕτη δέχεται μαθητὰς συμπληρώσαντας τὸ ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας των ἐσωτερικούς, ἡμιτροφίμους καὶ ἐξωτερικούς. Παρέχει δὲ ἐγκύκλιον μόρφωσιν· ἔχει ὅμως καὶ ἐμπορικὸν τμῆμα. Ἱδρύθη τῇ 2)14 Ὀκτωβρίου 1888.

Τῷ 1895 ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν μαθητῶν ἡ Σχολὴ ἐγκατεστάθη εἰς μεγάλην οἰκίαν παρὰ τὴν Ὀθωμανικὴν Τράπεζαν. Προσετέθη οἰκοτροφεῖον καὶ ἐπεξετάθη τὸ πρόγραμμα.

Τὰ ἐμπορικὰ μαθήματα ἐκαλλιεργήθησαν μετὰ περισσοτέρας ἐπιμελείας ὡς καὶ αἱ νεώτεραι γλῶσσαι. Ἡ Τουρκικὴ καὶ ἡ Γερμανικὴ εἶναι ὑποχρεωτικαί.

Τὸ Σχολεῖον ἀριθμεῖ νῦν 8 τάξεις, ἐξ ὧν μία, ἡ εἰδικὴ κα-

λουμένη, καταρτίζει εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν τοὺς μαθητὰς ἐκείνους, οἵτινες ἐμορφώθησαν εἰς ἄλλο σχολεῖον, δὲν εἶναι δὲ κάτοχοι τῆς γαλλικῆς. Ἐμπορικὰ μαθήματα διδάσκονται καὶ εἰς τὰς 8 τάξεις.

Ἐκ τῶν 240 μαθητῶν 75 εἶναι καθολικοί, 74 Ὀρθόδοξοι (Ἕλληνες 28, Βούλγαροι 16), 25 Τοῦρκοι, 66 Ἑβραῖοι.

Τὸ προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ διευθυντοῦ, τοῦ ὑποδιευθυντοῦ, 18 καθηγητῶν τῆς γαλλικῆς, 2 τῆς γερμανικῆς, 1 τῆς τουρκικῆς, τῆς ἀρμενικῆς, τῆς ἑβραϊκῆς.

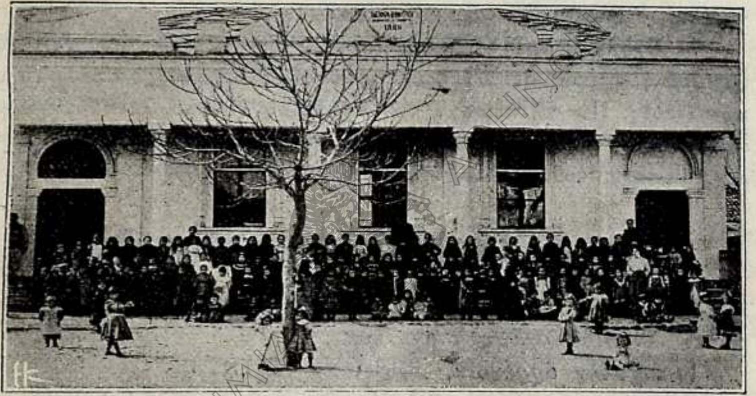

Ἑλληνικὸν κεντρικὸν Νηπιαγωγεῖον Μοναστηρίου.

5) ***Ἐνοριακὴ Σχολὴ*** (*Ecole paroissiale*).

Τρεῖς ἀδελφοὶ ὑπηρετοῦσι καὶ ἐν ἄλλῳ τινὶ σχολείῳ ἐνοριακῷ, ὅπερ ἀπέχει μόλις 5 λεπτὰ τῆς σχολῆς τῶν Φρέριδων. Ἡ Σχολὴ αὕτη ἔχει 3 τάξεις, παρέχει διδασκαλίαν ἐν γαλλικῇ μόνον γλώσσῃ καὶ δέχεται μαθητὰς μόνον πτωχούς. Ἐφέτος δ' ἀριθμεῖ 70.

Τῷ 1901 ἡ Σχολὴ αὕτη ἀπεχωρίσθη τοῦ Κολλεγγίου, ἀφοῦ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν αὐτῆς ηὐξήθη τόσον, ὥστε νὰ ἔχῃ ἡ Σχολὴ ἀνάγκην ἰδιαιτέρας διευθύνσεως.

6) ***Σχολὴ Καλογραιῶν.***

Σκοπεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὰς νεάνιδας μόρφωσιν θετικὴν καὶ ἀνατροφὴν τελείαν, ὡς λέγεται ἐν τῷ κανονισμῷ, βασιζομένην ἐπὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς.

Αἱ ἀπολυόμεναι λαμβάνουσι πτυχίον διδασκαλίσσης, ὅπερ ἐπι-

τρέπει συγχρόνως εἰς αὐτὰς νὰ ἀκολουθήσωσι καὶ ἀνωτέρας σπουδάς.

Τὰ μαθήματα ἀρχίζουσι τὴν 1|14 Ὀκτωβρίου καὶ λήγουσι κατὰ τὸ τέλος Ἰουλίου.

Δέχεται μαθητρίας ἐσωτερικὰς ἀντὶ 25 λιρῶν Τουρκίας, ἡμιτροφίμους ἀντὶ 12 $^1/_2$ λιρῶν καὶ ἐξωτερικὰς ἀντὶ 5 λιρῶν.

Τὰ δὲ νήπια τὰ κατατασσόμενα εἰς τὸ προσηρτημένον νηπιαγωγεῖον πληρώνουσι μόνον 2 $^1/_2$ λίρας δι' ὁλόκληρον τὸ σχολικὸν ἔτος.

Μαθητρίας ἔχει 106, ἐκ τῶν ὁποίων ἑλληνίδες τινές, βουλγαρίδες, διαμαρτυρόμεναι, καθολικαί.

7) ***Σχολεῖον τοῦ Ζεϊτινλικίου.*** — Συντηρεῖται ὑπὸ τῶν Λαζαριστῶν, τρέφει δὲ 27 βουλγαρόπαιδας ὀρφανοὺς καὶ ὀλίγους καθολικούς. Ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ σχολείου τούτου λειτουργεῖ καὶ ἱεροσπουδαστήριον πρὸς μόρφωσιν κληρικῶν καθολικῶν βουλγάρων. Τὸ ἱεροσπουδαστήριον ἔχει 56 μαθητάς.

Ζ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΒΡΑΪΚΑ

Ἡ ἰσραηλιτικὴ ἀλληλοβοήθεια (Alliance Israélite) συντηρεῖ καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ 7 σχολεῖα.

1) ***Σχολὴν ἀρρένων***, ἱδρυθεῖσαν τῷ 1873.

Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδάσκονται ἐμπορικὰ μαθήματα, συνδεδυασμένα μετὰ τῶν μαθημάτων τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἀστικῆς σχολῆς. Ἡ σχολὴ ἔχει 57 μαθητάς. Διδάσκονται δ' ἐν αὐτῇ ἐμπορικὰ ὑπὸ ἑνὸς διδασκάλου, ἡ γαλλικὴ (ὑπὸ 7 διδασκάλων), ἡ ἑβραϊκὴ (ὑπὸ 2), ἡ τουρκικὴ (ὑπὸ 1), ἡ ἀγγλικὴ (ὑπὸ 1), ἡ ἰταλικὴ (ὑπὸ 1) καὶ ἡ γερμανικὴ (ὑπὸ 1). — Αἱ δύο τελευταῖαι δὲν εἶναι ὑποχρεωτικαί.

2) ***Παρθεναγωγεῖον,*** ἱδρυθὲν τῷ 1874.

Ἔχει 431 μαθητρίας, διευθύντριαν καὶ δύο διδασκαλίσσας, δύο ἄλλας διδασκαλίσσας τῆς ῥαπτικῆς, μίαν τῆς ἰταλικῆς καὶ 8 βοηθούς.

3) ***Δημοτικὴν Σχολὴν ἀρρένων***, ἥτις ἔχει 272 μαθητάς, 2 καθηγητὰς τῆς τουρκικῆς, 3 τῆς γαλλικῆς καὶ 3 τῆς ἑβραϊκῆς.

4 καὶ 5) ***Δύο δημοτικὰς Σχολὰς τῶν θηλέων,*** ἐξ ὧν ἡ μία ἐν τῇ συνοικίᾳ Καλαμαριᾶς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητριῶν ἀνέρχε-

κα-

ται εἰς 250. Τὰ δύο ταῦτα σχολεῖα ἔχουσιν ὁμοῦ μίαν διευθύντριαν, 4 διδασκαλίσσας τῆς ραπτικῆς καὶ 4 βοηθούς.

6) ***Νηπιαγωγεῖον.*** Ἀριθμεῖ 352 μαθητὰς καὶ μαθητρίας, μίαν διευθύντριαν, 9 διδασκαλίσσας ἢ βοηθούς, μίαν διδασκάλισσαν τῆς ραπτικῆς καὶ μίαν τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας.

7) ***Ἐπαγγελματικὴν Σχολὴν τῶν θηλέων.*** — Ἱδρύθη τῷ 1887. Ἔχει 360 μαθητρίας. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδάσκεται ἡ ραπτική, τὸ κέντημα, ἡ κατασκευὴ πίλων (γυναικείων), στηθοδέσμων, γυναικείων ἐνδυμάτων κτλ.

Ἡ ***Ἰσραηλιτικὴ ἀλληλοβοήθεια*** συντηρεῖ πλὴν τούτων, ἀπὸ τοῦ 1887, σχολὴν ἐπαγγελματικὴν τῶν ἀρρένων, ἐν ᾗ διδάσκονται τέχνας 52 ἐν συνόλῳ μαθητευόμενοι, ἐξ ὧν 22 τὴν λεπτουργικήν, 6 τὴν σιδηρουργικήν, 5 τὴν τορνευτικήν, 4 τὴν μαρμαρογλυφικήν, 4 τὴν τυπογραφίαν κτλ.

Ταυτοχρόνως εἰς τοὺς μαθητὰς τούτους διδάσκονται στοιχεῖα καταστιχογραφίας, ἰχνογραφίας, κλπ. κατὰ τὰ νυκτερινὰ μαθήματα.

Οἱ πτωχοὶ μαθηταὶ ὅλων τούτων τῶν σχολείων καὶ οἱ μαθητευόμενοι τῆς Ἐπαγγελματικῆς σχολῆς διαιτῶνται τὴν μεσημβρίαν ἐν τοῖς σχολείοις δαπάνῃ τῆς ἑταιρείας. Ὁ προϋπολογισμὸς τῶν σχολείων τούτων ἀνέρχεται εἰς 112,800 φρ., ἐξ ὧν αἱ 50.000 εἰσπράττονται ἐκ τῶν διδάκτρων.

Σύνδεσμος τῶν ἀποφοίτων τῆς σχολῆς τῶν ἀρρένων. — Ὁ Σύνδεσμος οὗτος τῶν πρώην μαθητῶν τῆς σχολῆς τῶν ἀρρένων τῆς Ἰσραηλιτικῆς Ἀλληλοβοηθείας σκοπὸν ἔχει νὰ ἐπικουρῇ τὰ σχολεῖα, νὰ συμπληρώσῃ τὴν μόρφωσιν τῶν μελῶν του, νὰ δημιουργῇ μεταξὺ αὐτῶν δεσμοὺς φιλίας.

Τὰ μέλη αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 200. Ὁ σύνδεσμος ἔχει πλουσίαν βιβλιοθήκην, κέντρον συνεντεύξεων, φιλαρμονικὴν κτλ. Διοργανώνει διαλέξεις φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικάς, δίδει ἑορτάς, παρέχει τὴν ὑλικὴν συνδρομήν του εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινότητος, ἀγρυπνεῖ πρὸ πάντων διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς τουρκικῆς, ἵνα δὲ προαγάγῃ τὴν σπουδὴν αὐτῆς ἵδρυσε δύο βραβεῖα. Πολλάκις δὲ ἐν τῇ Ἰσραηλιτικῇ κοινότητι Θεσσαλονίκης συνέλεξε συνδρομὰς ὑπὲρ Ἰσραηλιτῶν, καθ' ἕνα ἢ κατ' ἄλλον τρόπον δυστυχησάντων.

8) ***Ἐμπορικὴ Σχολὴ Γαλλοεβραϊκή.*** — Ἱδρύθη τῷ 1888, καὶ εἶναι ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως. Ἔχει μαθη-

τὰς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικούς. Λειτουργεῖ ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Οὺν-Καπὰν (παρὰ τὴν ἐνορίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου).

Δέχεται μαθητὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ κυρίως περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου καὶ τοῦ Ὀκτωβρίου. Ὑποχρεωτικὴ γλῶσσα, πλὴν τῶν ἐμπορικῶν μαθημάτων, εἶναι ἡ Γαλλική, ἡ Τουρκική, ἡ Ἑβραϊκὴ καὶ ἡ Γερμανική, προαιρετικὴ δὲ ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἡ Ἑλληνική.

Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ παρέχονται καὶ γνώσεις εἰδικαὶ περὶ τῶν ἐμπορικῶν κλάδων, οἵτινες ἐνδιαφέρουσι πολὺ τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὴν κίνησιν καθόλου τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ἐμπορίου.

Η') ΣΧΟΛΕΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ

1) ***Γυμνάσιον Βουλγάρων.*** — Ἅπαντα τὰ βουλγαρικὰ σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν Μακεδονίᾳ εἶναι πρακτικὰ λύκεια, ἔχοντα πρόγραμμα ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν Γερμανικῶν Realschulen. Τοιοῦτον εἶναι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὅπερ κεῖται ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ἱδρύθη δὲ μεγαλοπρεπὲς ἐπὶ οἰκοπέδου, ἐφ' οὗ ἠγείρετο ἄλλοτε ἡ οἰκία τοῦ ὁμογενοῦς Ἀναστασίου Γιαννούλη, εὐπόρου Θεσσαλονικέως, ὅστις ἐπώλησεν αὐτὴν εἰς τοὺς Βουλγάρους πρὸ 27 περίπου ἐτῶν.

Τὸ Γυμνάσιον διευθύνει ὁ Χρίστος Δάντσεφ. Καθηγηταὶ διδάσκουσιν ἐν αὐτῷ 12, μαθηταὶ δὲ φοιτῶσιν, ἐξωτερικοὶ μὲν 101, οὐδὲν πληρώνοντες, ἐσωτερικοὶ δὲ 26, ἐξ ὧν 5 ἄνευ πληρωμῆς καὶ 21 πληρώνοντες ὡς δίδακτρα 14 λίρας ἐτησίως.

Τὸ Γυμνάσιον κέκτηται αἴθουσαν τῆς φυσικῆς, συλλογὴν πρὸς διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς ἱστορίας, χημικὸν ἐργαστήριον, βιβλιοθήκην ἀξιόλογον, ἀποτελουμένην ἐκ Γαλλικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ Γερμανικῶν συγγραμμάτων.

2) ***Βουλγαρικὸν παρθεναγωγεῖον.*** — Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ γυμνασίου καὶ ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ κεῖται τὸ βουλγαρικὸν παρθεναγωγεῖον, ἀνεγερθὲν ἐπὶ οἰκοπέδου, ἐφ' οὗ ἠγείρετο ἡ οἰκία τοῦ Μιχαὴλ μπέη, πλουσιωτάτου Σερραίου Ἕλληνος, ἐγκατεστημένου ἀπὸ ἐτῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Τὸ παρθεναγωγεῖον διευθύνεται ὑπὸ τοῦ κ. Τάνεφ, ἔχει δὲ διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας 13, μαθητρίας ἐσωτερικάς, αἵτινες

πληρώνουσιν 14 λίρας ἐτησίως, 69, ἐξωτερικὰς δέ, ἄνευ πληρωμῆς φοιτώσας, 114.

3) ***Βουλγαρικὴ Ἐμπορικὴ Σχολή.*** Ἱδρύθη ἐφέτος ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Καζαντζιζλάρ. Ἔχει δὲ τρεῖς τάξεις καὶ μαθητὰς 36, οἵτινες πληρώνουσιν ὡς δίδακτρα λίρας 9 ἐτησίως.

4) ***Βουλγαρικὴ Δημοτικὴ Σχολὴ Βαρδαρίου.*** Ἔχει μαθητὰς 37 καὶ μαθητρίας 33.

5) ***Βουλγαρικὴ Δημοτικὴ Σχολὴ ἐν ἁγίῳ Ἀθανασίῳ.*** Ἔχει μαθητὰς 125 καὶ μαθητρίας 104.

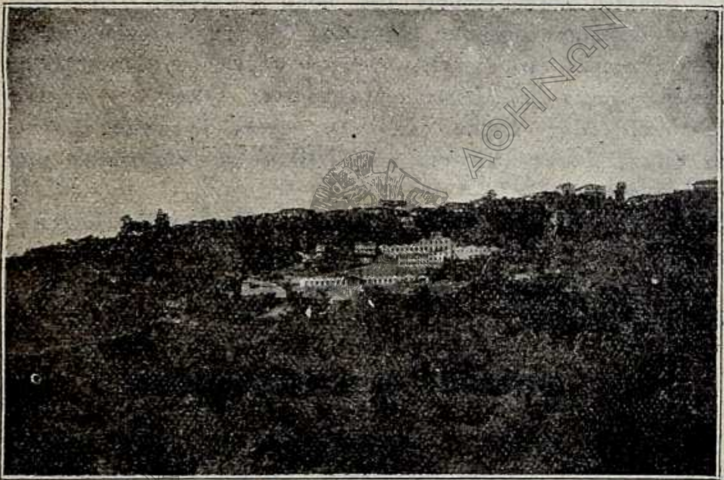

ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝ. ΚΛΩΣΤΗΡΙΟΝ ΕΝ ΕΔΕΣΣΗ

6) ***Βουλγαρικὴ Δημοτικὴ Σχολὴ Χαμητιέ.*** Ἔχει μαθητὰς 66 καὶ μαθητρίας 87.

Θ΄) ΣΧΟΛΕΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ

Ρουμανικὴ Ἐμπορικὴ Σχολή. Ἡ σχολὴ αὕτη λειτουργεῖ ἀπὸ τοῦ 1899. Ἔχει δὲ ἐφέτος μαθητὰς 80. Λειτουργεῖ δὲ ἐκτὸς τῆς σχολῆς ταύτης διὰ χρημάτων ρουμανικῶν καὶ τὸ ***νηπιαγωγεῖον τῶν Βλάχων,*** εἰς ὃ φοιτῶσι 40 παῖδες καὶ 20 κοράσια.

Ι΄) ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΕΡΒΙΚΑ

Καὶ οἱ Σέρβοι δὲν ὑστεροῦσι, μολονότι ὀλιγάριθμοι διαμένουσιν ἐν Θεσσαλονίκῃ, τῆς διεθνοῦς καθόλου σχολικῆς κινήσεως ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

Συντηροῦνται δὲ ὑπ' αὐτῶν τὰ ἑξῆς σχολεῖα:

1) ***Ἀστικὴ Σχολὴ*** (ἀνωτέρα), ἔχουσα 13 καθηγητὰς καὶ διδασκάλους καὶ 140 μαθητάς.

2) ***Ἀστικὴ σχολὴ θηλέων***, ἔχουσα μαθητρίας 63. Τὰ δύο ταῦτα σχολεῖα λειτουργοῦσιν ἐπὶ ὁδοῦ κεντρικῆς (ἥτις κοινῶς καλεῖται δεύτερος μῶλος). Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριαι τῶν σχολείων τούτων στρατολογοῦνται ἐκ τῶν σερβιζόντων χωρίων τῆς βορείου Μακεδονίας ἢ καὶ ... ἐξ αὐτῆς τῆς Σερβίας! Διότι Σέρβοι ἐλάχιστοι εἶναι ἐγκατεστημένοι ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἰκογένειαι περὶ τὰς 100 μόλις, ὡς αὐτοὶ οἱ Σέρβοι ἰσχυρίζονται.

3) ***Νηπιαγωγεῖον ἐν τῇ συνοικίᾳ Βαρδαρίῳ*** μετὰ 25 μαθητῶν.

4) ***Νηπιαγωγεῖον ἐν τῇ συνοικίᾳ Χαμητιὲ*** μετὰ 12 μαθητῶν καὶ μαθητριῶν.

ΙΑ΄) ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΑΡΜΕΝΙΚΟΝ

Ἀπό τινων ἐτῶν, 15 περίπου, εἶναι ἐγκατεστημένοι ἐν Θεσσαλονίκῃ ὀλίγαι ἀρμενικαὶ οἰκογένειαι. Αὗται ἐκκλησιάζοντο εἰς τὰς ἡμετέρας ἐκκλησίας καὶ ἐκάλουν ἡμετέρους ἱερεῖς πρὸς τέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν των καθηκόντων (γάμων, βαπτίσεων, κηδειῶν κτλ.). Ἀλλὰ πρὸ 18 ἐτῶν μετέτρεψαν εἰς παρεκκλήσιον ἰδιωτικῆς οἰκίας δωμάτιον, ἐκάλεσαν ἱερέα ἰδικόν των καὶ συνέπηξαν οὕτω μικρὰν καὶ ἀσήμαντον ἀρμενικὴν κοινότητα.

Ἡ κοινότης αὕτη, δεχθεῖσα καί τινας ἄλλους Ἀρμενίους, ἐξ ἄλλων χωρῶν τῆς Αὐτοκρατορίας προσελθόντας κατὰ τὰς ἀρμενικὰς ἰδίως ταραχάς, ηὐξήθη ὁπωσδήποτε, ὥστε τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀρμενίους ὑπολογίζουσιν εἰς 300 ψυχάς.

Πέρυσι δὲ ἐπερατώθη καὶ ἴδιος ἀρμενικὸς ναός, ἱδρυθεὶς ἐν τῇ νεοσυστάτῳ συνοικίᾳ Χαμητιὲ (πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς πόλεως), ἀρκούντως κομψὸς καὶ εὐπρεπής.

Ἐκτίσθη δὲ ὁ ναὸς οὗτος διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν ἐν πόλεσι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Αἰγύπτου διαμενόντων Ἀρμενίων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον περιώδευσεν ὁ ἱερεὺς τῆς κοινότητος.

Παρὰ τὴν αὐλὴν τοῦ ναοῦ ᾠκοδομήθη καὶ σχολή, ἥτις μέχρι τοῦ παρελθόντος ἔτους δὲν ἐλειτούργει, διότι δὲν ὑπῆρχον πόροι. Ἐφέτος ὅμως ἐκλήθη διδάσκαλος καὶ ἤρχισε καὶ τῆς σχολῆς ἡ λειτουργία, ἥτις ἔχει 18 μαθητάς.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 10 Ἰουνίου 1908.

ΠΑΝΤ. Μ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
Γυμνασιάρχης ἐν Θεσσαλονίκῃ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι πλὴν τῶν μνημονευομένων ἀνωτέρω ἑβραϊκῶν σχολείων λειτουργοῦσι καὶ ἄλλα ἐν Θεσσαλονίκῃ, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἠδυνήθημεν, μεθ' ὅσας καὶ ἂν κατεβάλομεν προσπαθείας, νὰ ἔχωμεν ἀσφαλεῖς καὶ ἐξηκριβωμένας εἰδήσεις. Ἐπίσης γαλλικὰ σχολεῖα, παρθεναγωγεῖα (τῶν Καλογραιῶν) λειτουργοῦσι καὶ ἄλλα, ἓν μὲν ἢ δύο εἰς τὰς ἐξοχικὰς συνοικίας (εἰς τοὺς Πύργους) καὶ ἓν ἴσως ἀκόμη ἐντὸς τῆς κυρίως πόλεως.— Προσθέτομεν πρὸς τούτοις ὅτι οὐ πρὸ πολλῶν μηνῶν ἐθεμελιώθη ἀπέναντι τοῦ Ἰδαδιέ, καὶ δὴ ἐπὶ οἰκοπέδου, τοῦ ὁποίου τίτλους ἰδιοκτησίας παρουσιάζει ἡ ἰδική μας κοινότης, Ἐμπορικὴ σχολή, τῆς ὁποίας τὴν συντήρησιν ἀνέλαβε τὸ Νεοτουρκικὸν Κομιτᾶτον. Ἄλλων σχολείων ἵδρυσις, εἴτε τουρκικῶν, εἴτε εἰς ἄλλην τινὰ φυλὴν ἀνηκόντων, εἶναι μὲν πιθανή, μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν μάλιστα τοῦ Συντάγματος, δὲν εἶναι ὅμως εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον γνωστή. Ἀπόκειται εἰς τοὺς φιλοτίμους Θεσσαλονικεῖς νὰ ἐρευνήσωσι τὸ πρᾶγμα, ἵνα συμπληρώσωσι τὴν παροῦσαν πραγματείαν, τῆς ὁποίας αἱ εἰδήσεις δὲν συνελέγησαν— ἄς μοι ἐπιτραπῇ νὰ τὸ εἴπω—ἄνευ πολλοῦ κόπου καὶ εἰς ὀλίγον καιρόν.

Ἐν Χίῳ τῇ 15 Ἰουλίου 1909. **Π. Μ. Κ.**

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΑΟΥΜ

Ὁ καθηγητὴς μακαρίτης Μ. Δήμιτσας ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ εἰς τὴν «Ἀρχαίαν Γεωγραφίαν τῆς Μακεδονίας» τῷ 1870 ἤρχετο ἀναγράφων ἀπόφανσιν τοῦ κορυφαίου τῶν γεωγράφων Mannert ἔχουσαν ὧδε: «Κρεῖττον γινώσκομεν τὰς τῆς Ἀμερικῆς καὶ Ἀφρικῆς παραλίας καὶ τὰς τῆς Ἀσίας μεσογαίας ἢ τὰς τόσον ἐγγὺς ἡμῖν κειμένας χώρας τῆς Εὐρώπης ἤτοι τὴν Ἤπειρον, Ἰλλυρίαν καὶ Μακεδονίαν» καὶ ἀκολούθως τοῦ διασήμου ἱστορικοῦ G. Grote, λέγοντος: «Ἡ γεωγραφία τῶν χωρῶν, ἃς πάλαι ποτ' ᾤκουν τὰ μεγάλα τῶν Ἰλλυριῶν, Μακεδόνων, Παιόνων καὶ Θρᾳκῶν ἔθνη, ἥκιστα καὶ νῦν ἔτι γινώσκεται, εἰ καὶ περιηγητῶν ἔρευναι οὐ σμικρὸν συνεβάλοντο ὑπὲρ τῆς αὐτῶν γνώσεως».

Κατὰ τὰς τελευταίας ὅμως δεκαετηρίδας πλεῖστοι Εὐρωπαῖοι καθηγηταί ἀρχαιολόγοι καὶ γεωγράφοι, πολιτικοὶ ἄνδρες διπλωμάται καὶ ἔμποροι διῆλθον τὴν Μακεδονίαν, σχεδὸν δὲ πάντες οὗτοι ἐπεσκέφθησαν καὶ τὴν περιώνυμον μονὴν τοῦ Ὁσίου Ναούμ, κειμένην ἐπὶ τῆς Λυχνίτιδος λίμνης. Καὶ ἀρχαιολόγον μέν, ἐκ τῶν ἑκατοντάδων ἐπισκεπτῶν, ἀναφέρομεν τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν Κω)πόλει Ῥωσσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου κ. Οὐσπένσκην μετὰ τῆς πολυμελοῦς συνοδείας του, γεωγράφον δὲ τὸν Σέρβον καθηγητὴν κ. Σφίϊκ, πολιτικοὺς καὶ διπλωμάτας ἀπὸ τῶν διευθυντῶν τοῦ Βαλκανικοῦ Κομιτάτου ἀρχόμενοι δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν ἑκατοστῦς προξένων καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων πρεσβειῶν καὶ προξενείων κ.λ.π., ἱστορικὸν δὲ ὡς σπουδαιότερον ἀναφέρομεν τὸν μακαρίτην καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἰένας H. Gelzer. Ἐννοεῖται ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπισκεπτῶν τούτων, ἂν μὴ πάντες, δὲν βραδύνουσι νὰ δημοσιεύσωσιν ἐν οἱῳδήποτε εἴδει τοῦ τύπου ὅσας ἐντυπώσεις ἐκ Μακεδονίας ἀποκομίζουσιν.

Τὰ δημοσιεύματα ταῦτά εἰσι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐθνολογικά, ὡς τὸ τοῦ Gelzer «Vom heiligen Bergen und aus Makedonien», τὸ φιλοβουλγαρικώτατον τοῦ ἄγγλου δημοσιογράφου Brailsford ὀγκῶδες βιβλίον «Macedonia» τῆς Miss Durham «The burden of the

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
0070000050691